

Plasten i fokus

PÅ VÄLBESÖKT FÖRPACKNINGSKONFERENS

Plast är det mest använda materialet i livsmedelsförpackningar. Plasten stod också i fokus på konferensen Pack Point Nordic på Cirkus i Stockholm i april, som lockade drygt 240 deltagare.

Text: **Carina Malm** Foto: **Axel Grönlund**

För tredje året i rad arrangerade tidningen Packmarknaden en hel-dagskonferens om livsmedelsförpackningar i samarbete med LivsmedelsFöreningen. På årets konferens, som hölls på Cirkus i Stockholm, slogs deltagarerekord.

Den omdiskuterade plasten fick något av en huvudroll på konferensen. Plast har oöverträffade funktionella egenskaper och är billig – men den skräpar ner, bryts ner till mikroplaster i haven och tillverkas huvudsakligen av olja. Enligt EU:s plaststrategi ska alla plastförpackningar återvinnas eller gå till återanvända senast år 2030 – i dag samlas mindre än 30 procent av EU:s 25 miljoner ton plastavfall in för återvinning.

I Sverige återvinns runt 40 procent av plasten, vilket kan jämföras med att allt glas och 90 procent av alla tidningar återvinns. I dag måste Sverige skicka iväg insamlad plast för sortering och återvinning, men när Europas modernaste plaståtervinningsanläggning står klar i Motala 2019, ska det finnas kapacitet att ta hand om all insamlad plast.

Att framtidens plast ska vara återvinningsbar råder alltså ingen tvekan om – men ska den göras av olja eller växtbaserad råvara? Och ska den vara nedbrytningssbar?

Ulrica Edlund, professor i fiber- och polymerteknologi vid KTH, förklarade att plast inte är ett enda material utan tiotusentals, med en massa olika egenskaper.

– Plast är ett termomekaniskt beteende. Det finns inget som säger att

Johan Bodén berättade om sin tid som entreprenör i Ukraina och avslöjade planer på en ny livsmedelsfabrik i Vietnam, där han idag är verksam.

plaster behöver vara fossilbaserade eller att biobaserade plaster är nedbrytningssbara. Plaster kan vara allt ifrån fullständigt nedbrytningssbara till att hålla i hundra år.

Vad ska vi då satsa på?

– För att fasa ut fossil råvara gäller biobaserat. Nedbrytningssbar plast minskar nedskräpningen men motverkar inte att mikroplaster bildas i haven, dessutom blir nedbrytningssbar plast inte cirkulär, sa Ulrica Edlund, som konstaterade att plast inte är någon enkel fråga.

I dag är bara en procent av all plast baserad på växter.

– Biopolymerer är dyrare och har ibland sämre egenskaper, men lösningar finns. Sedan är det upp till kunderna och konsumenterna hur

snabbt det ska gå, sa Leif Frilund, koncernchef i Walki Group, som arbetar till 60 procent med växtbaserade plaster, med målet 100 procent år 2030.

TetraPak har sparat 10 000 ton fossil plast sedan 2014 genom att övergå till växtbaserade förslutningar och den helt växtbaserade förpackningen Tetra Rex Bio-based, berättade miljödirektör Erik Lindroth. Färsk resultat från företagets årliga konsumentundersökning visar att över 80 procent av de tillfrågade tror att förpackningen får en allt viktigare roll för hållbarheten. Polariseringen har också ökat när det gäller inställningen till hållbarhet – samtidigt som gruppen mycket engagerade ökar, blir skeptikerna allt fler.

Ett sätt att öka plaståtervinningen är att införa pant på plastflaskor, vilket

Åke Rosén berättade om Gaia Biomaterials komposterbara material Biopolimerer.

Orkla har gjort på BOB- och FunLight-flaskor. Agneta Påander, CSR-direktör på Orkla Foods Sverige, berättade att koncernens hållbarhetsmål för förpackningar är att 100 procent ska vara designade för materialåtervinning och 75 procent baserade på återvunnet material år 2025.

– Alla förpackningar går igenom vårt interna förpackningsverktyg. Förpackningarna står för nio procent av Orklas klimatpåverkan, men råvarans klimatpåverkan är tio gånger högre. Därför är det viktigt att förpackningen fungerar i processen och skyddar innehållet för att undvika matsvinn.

Svensk Dagligvaruhandel har tagit fram färdplanen ”På väg mot fossilfria och materialåtervinningsbara plastförpackningar till 2030”, som överlämnades till regeringen i slutet av april. Där förbinder sig organisationens medlemmar att alla förpackningar ska gå att återvinna till ny plastråvara år 2022. År 2030 ska alla förpackningar vara producerade av förnybar eller återvunnen råvara.

– För att målen ska nås behövs politiska beslut och samverkan som stimulerar efterfrågan på återvunnet material och som gynnar innovation och teknikutveckling. Men målen får inte medföra att matsvinnet ökar, fastslog Katarina Rosenqvist, som arbetar med hållbarhetsfrågor inom Svensk Dagligvaruhandel.

Lena Lundberg på branschorganisationen IKEM förutspår att plastanvändningen kommer att fortsätta öka och att alla förpackningar i framtiden kommer att göras av återvunnen plast, biobaserade råvaror och koldioxid. IKEM menar att dagens mekaniska återvinning har begränsningar och jobbar därför för att det även ska byggas plastreturraffinerier för kemisk nedbrytning.

Material som kommer i kontakt med livsmedel ska åtföljas av dokument som visar att de uppfyller kraven i EU:s förordning 1936/2004, artikel 3. Där finns harmoniserade krav för plast, intelligenta material, keramik och regenererad cellulosa.

– Material som det inte finns harmoniserad lagstiftning för ska också åtföljas av dokument, som visar att kraven i artikel 3 är uppfyllda, berättade Agneta Tollin, Livsmedelsverket.

På frågan om återvunnen plast får komma i kontakt med livsmedel blev svaret: Det kan gå under vissa förutsättningar.

Jonas Arnberg
är vd på HUI
Research.

”För att målen ska nås behövs politiska beslut och samverkan som stimulerar efterfrågan på återvunnet material och som gynnar innovation och teknikutveckling.”

Katarina Rosenqvist

Underrubriken ”Success stories” gavs exempel på hur ett förpackningskoncept kan skapa mervärden och stärka konkurrenskraften. Helge Steg, vd i Arta Plast, presenterade FiberCup, kartongbägaren som Arla var först med att använda. Förutom att bägaren till största delen består av förnybara råvaror och halverar klimatbelastningen jämfört med en traditionell polystyrenbägare, gör formen – fyrkantig i botten och rund upptill – att den får en större yta för text och är lättare att exponera rättvänd i hyllan.

För den svenska temperaturindikatorn Tempix har vägen varit allt annat än rak, berättade företagets vd Marko Arola. Produkten var klar redan 2010, men blev ingen succé i Sverige, utan lanserades utomlands 2015. Nu har etiketten testats på Lidl i Finland i två år och i början av april lanserades etiketten mot konsument. Marko Arola förklarar hur etiketten fungerar: Termopapper bstryks med en aktivatorvätska som ställs in på en viss temperatur och tidsintervall. Om temperaturen överskrider expanderar vätskan och till slut raderas streckkoden så att varan inte går att köpa. Han hoppas att Tempix ska bidra till att livsmedelsproducenterna minskar den väl tilltagna säkerhetsmarginalen på bäst före-datum, vilket leder till ökad hållbarhet i butik och minskat matsvinn.

På lunchen gavs tillfälle till mingel.

2016 öppnade Gaia Biomaterials Sveriges första fabrik för framställning av komposterbara biomaterial i Helsingborg. Materialet, Biodolomer, används till livsmedelstråg, flaskor, påsar, bestick, med mera och är fullt komposterbart. Det bryts ner av bakterier till vatten och koldioxid.

– Vi har projekt i hela världen, Asien är vår största marknad, berättade grundaren och vd Åke Rosén.

I den avslutande trendspaningen visade Jonas Arnberg, HUI Research, att lönsamheten har stagnerat inom dagligvaruhandeln, trots ett strålende konjunkturläge, och att all tillväxt sker på nätet. När mathandeln flyttar ut på nätet får det stora konsekvenser för övriga handel, eftersom det är maten som drar folk till köpcentra.

Den snabbt ökande e-handeln ställer också krav på ett flertal snabba leveransalternativ från flera transportörer, berättade Melker Camnering på Bring.

– Vi har gått från varuförsörjning till last mile express på två år. Digitalisering, globalisering och algoritmisering driver utvecklingen.

Charlotte Breitholtz, Stora Enso, förutspår en snabb utveckling för fiberbaserade förpackningsmaterial och intelligenta förpackningar.

– Intelligenta förpackningar skapar engagemang hos kunderna, säkerställer att produkten är autentisk och håller koll på vad som säljs och inte. Det spar pengar och minskar matsvinn.

På frågan om RFID-taggar på produkter kan läsas av när konsumenten bär hem varan, blev svaret nej. De kräver uppkopplade läsare och funkar därför inte när de lämnar butiken. Intelligenta förpackningar ska sorteras som vanligt, trots att de innehåller elektronik, eftersom mängden är så liten. ○